

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. III. Vtrum effectus ex licita omissione per accidens secutus, sit
voluntarius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

fert voluptatis: atqui ceteris paribus voluntarium necessarium plus affert voluptatis, quam liberum: ergo: Minor probatur. Volitio libera creata semper habet ex parte objecti aliquid retardans, & quod mallet abesse, utpote malum, ac proinde cuius connexio est aliquantulum ingrata: ergo censetur adesse minus voluptatis in amplexu illius, quam adesset, si nihil huiusmodi mali subesset, & raperemur ad amplexum. Breviter. in priore casu semper ex parte objecti est aliqua resistentia, nulla vero in posteriori casu.

58. Obijcit. Illud est magis voluntarium, quod est magis ab intrinseco: sed actus liber est magis ab intrinseco, quia causa libera seipsam determinat, necessaria vero determinatur ab extrinseco. 2. Negando minorem. Nam determinatio ab extrinseco tunc solum obstat motui ab intrinseco, quando causa ab extrinseco determinanda non operatur ex cognitione finis. In idem recidit responsio Pallavicini, dicentis, non esse de ratione *Voluntarij*, excludere quodcumque principium extrinsecum; immo ei convenit moveri à fine, qui est extrinsecus & absens. Illud ergo solum extrinsecum principium pugnat cum *Voluntario*, quod movet alio modo, quam efficiendo in nobis inclinationem intrinsecam.

CONTROVERSIA III.

An Effectus, ex Licita Omisione per accidens secutus, sit Voluntarius.

59. *Voluntarium* aliud est, & dicitur *Directum*, aliud *Indirectum*. *Directum* est, quod amatur in seipso, sive mediare, sive immediate: v. g. cum volo ludere, & alium decipere, dicescere, &c. *Voluntarium Indirectum* iuxta D. Thomam q. 77. a. 7. in C. est illud, quod voluntas potuit impedire, & non impedivit, v. g. si videam cæcum ambulare versus fossam, in quam casurus est, nisi moneam, tunc si non moneam, cum monere possem, & ille cadat, casus est mihi voluntarius indirecte, & si tenebar monere, mihi imputatur, etiam si illum non intenderim. In hoc sensu datur *Voluntarium*, quod non procedit à voluntate per influxum physicum positivum, sed per omissionem influxus in impeditionem casus, nempe per omissionem admonitionis, quæ admonitio excitaret cæcum ad nolendum progredi.

60. Questio non magni momenti est, an effectus malus, secutus per accidens ex mea omissione licita, dici possit indirecte *Voluntarius*. Et quidem certum est, non esse *Voluntarium* in eo rigore, quo fuisset, & estimaretur, si adfuisset obligatio impediendi, ut tradit D. Thomas q. 6. a. 3. dicens, quod, si Gubernatori non esset commissa gubernatio navis, non imputaretur ei submersio, quæ per absentiam Gubernatoris contigerat.

61. Questio solum est, an tunc saltem in latiore significatione physica, possit effectus dici voluntarius. Negant Vasquez, Suarez, Loma, Montelinus, Granadus, Oviedo.

Rectius videntur affirmare Valentia, Salas, Lugo, Arriaga. Ratio est, quia revera huiusmodi effectus aliquo modo pender à mea voluntate, quatenus possem illum impedire. Quapropter sive obliget, sive non obliget impedire, modò possum, nihilo magis aut minus indubio physice in effectum.

62. Confirmari potest ab exemplis. Martyres dicuntur voluntarie mori pro fide, quia libere moriuntur, etiam casu, quo possent fugam à morte impedire. Aliud exemplum affert Lugo. quando quis omittit peccare mortaliter, dicitur illi voluntaria perseverantia in gratia, & tamen utique non tenebatur peccare: ergo si tunc perseverantia in gratia dicitur *Voluntaria*, licet caussetur negativè per omissionem peccati, ita etiam alius effectus dici poterit *Voluntarius*, etiam si ejus impeditio non sit sub obligatione.

63. Objic. 1. Ex Conclusionem sequitur, Deo fore voluntaria nostra peccata, & per consequens, Deum aliquo modo fore causam illorum. Sequela probatur. Posset enim Deus peccatum impedire, dando auxilia efficacia loco inefficacium, vel omnino non concurrere, nec ponere actum primum proximum. Responderi posset primò, negando sequelam & paritatem: quia Deus omittendo alia auxilia, non propterea ponit aliquam omissionem, ad quam infallibiliter & ex necessitate antecedente hic & nunc sequitur peccatum: hoc enim fit ex libera determinatione voluntatis creatæ. Responderi potest. 2. Non esse absurdum dicere, nostra peccata esse Deo voluntaria indirecte & secundum quid, prout concedit Valentia & Lugo, asserentes, in hoc sensu posse etiam dici causam indirectam seu remotam prohibens, quo sensu admisit D. Thomas 3. p. q. 47. a. 1. in C. Christum fuisse indirecte causam suæ necis, quam poterat impedire, & non impedivit, nec tenebatur impedire: rationem dat universalem, nempe, quando quis potest impedire, & non impedit, est causa indirecta, v. g. si quis non claudat fenestram, dicitur causa, quod imber ingreditur. Absolutè tamen Deus non est causa peccati, quia non est causa per se, vel cui possit effectus imputari, propter obligationem impediendi, prout magis in tract. de Peccatis declarabitur.

64. Objic. 2. Huiusmodi effectus non procedit à voluntate illius, qui non impedit, nec physice, nec moraliter: non moraliter, quia non imputatur: non physice, quia non habet connexionem physicam, sed solum per accidens coniungitur. 2. Satis esse, quod à voluntate illius proveniat media omissione, tanquam remota causa prohibentem, quod genus causæ verum velis revocare ad causam physicam, vel morale nihil interest.

65. Hinc

65. Hinc à fortiori deducitur, Effectum seu negativum seu positivum, qui sequitur ex positiva actione mea, si praevideatur secuturus, esto non intendatur, nec adsit obligatio intermitendi, talem, inquam, effectum esse mihi voluntarium, prout etiam agnoscit Vasquez, v. g. praevidetur ex meo somno secuturam omissionem Sacri diei profecto, est mihi omisio sacri voluntaria, licet non imputetur in culpam.

CONTROVERSIA IV.

Utrum Voluntarium Interpretativum sufficiat ad honestandum alterius actum, & quando.

66. Distinguitur Voluntarium ulterius in Voluntarium formaliter, & voluntarium interpretativum: quae divisio ad plures resolutiones practicas utilis est.

Voluntarium formaliter est illud omne, quod à mea Voluntate pendet, sive per actum positivum, sive per omissionem. Interpretativum est, quod quidem hic & nunc non pendet ex mea Voluntate verè & propriè, cò quòd eodem modo fieret ceteris omnibus positis, etiam si ego nullum habere voluntatis actum, pendet tamen, seu fit dependenter ab aliqua interpretatione & praesumptione de mea voluntate.

67. Hæc porro Interpretatio potest esse duplex, conditionata, & absoluta. Conditionata dici potest illa, quando quis non quidem interpretatur, me defacto habere Voluntatem, ut hoc ab ipso fiat, interpretatur tamen, me facillè in illius actionem consensurum, si ab ipso interrogaret: v. g. Religiosus vellet visitare amicum, & non potest, vel ex pudore non audet petere facultatem à Prælo, tunc si prudenter arbitretur, superiorem facillè consensurum, si facultatem peteret, & hac facultate conditionatà præsumptà visitet amicum, potest illa visitatio dici esse Superiorem voluntaria interpretativè sub conditione. Verum, ut bene advertunt DD. speciatim Card. de Lugo, talis actus nec est, nec dici debet simpliciter & absolute Superiori voluntarius interpretativè: quia reverà defacto non consentit, sed consentiret, si interrogaretur. Potest tamen hoc voluntarium interpretativum sub conditione aliquando in praxi servire: v. g. quando famulus expendit aliquas pecunias domini in utilitatem suam, prudenter iudicans, dominum facillè præbiturum consensum, si interrogaretur: & sic excusabitur à furto, quia non censetur accipere invito domino, quod etiam agnovit Iure Consultus in lege inter omnes 47. §. rectè. ff. de furtis. Rectè, inquit, dictum est, qui putavit, se domini voluntate rem attingere, non esse furem; quid enim dolo fecit, qui putat, dominum consensurum fuisse? His tamen non obstantibus

68. Dicendum est, non esse univalem regulam, quòd quis possit sine vitio furti usurpare rem alienam, si prudenter opinetur, dominum consensurum esse, si interrogaretur. Pro quo

Advertendum est, posse quidem dominum ita comparatum esse, ut, si rogaretur, consentiret, defacto tamen positivè resistere, & nolle rem suam usurpari à famulo, nisi prius expressè petita licentià; & hoc quidem iterum duplici modo accidere potest. Primò, si dominus velit famulo tantummodo reddere inhonestum modum expendendi rem domini, hoc est, expendendi non petita licentià, ita tamen, ut nolit ipsam substantiam usurpationis reddere inhonestam inhonestate furti. Secundo modo, si non solum usurpationis modum jam dictum, sed etiam ipsam substantiam usurpationis velit reddere inhonestam inhonestate furti, quod utique frequenter fieri summà ratione potest, v. g. propter abusum, qui alioquin sequeretur, nisi dominus tali modo in virtus esset. Si primo modo se habeat voluntas domini, tunc usurpatio adhuc excusatur à ratione furti, & obligatione restituendi, quia sola non petitio licentiæ est contra Voluntatem domini, non verò usurpatio quoad substantiam. Si verò se habeat secundo modo, committeretur furtum, ob rationem contrariam: quapropter non sufficit præcisè consensus sub conditione futurus, sed insuper requiritur negatio voluntatis dicto modo resistens.

69. Ex hac distinctione, quam tradit Thomas Sanchez l. 7. Decal. c. 19. n. 15. vtilem valde doctrinam deducit Card. de Lugo disp. 3. de Just. §. 7. n. 124. & seqq. nempe in Religionibus, in quibus disciplina viget, & religiosa paupertas strictè observatur, omnino præsumendum esse, quòd Prælatus non solum quoad modum, sed etiam quoad substantiam sit invitatus, ne subditi sine licentià usurpent, vel disponant de rebus monasterij; immò laudar Suarezium, asserentem, in Religione observante debere Prælatum sub gravi peccato non habere talem voluntatem vel consensum, ut res usurpentur non petita licentià; alioquin enervaretur, & dissolveretur Religiosa disciplina, ac votum Paupertatis esset observantia de solo titulo. Ex his facillè colligitur, quomodo possint Religiosi peccare contra obedientiam, & non contra paupertatem, nempe si habeant voluntatem, qualem primo loco declaravi n. 3. §. advertendum est. de quo videri potest Suarez apud Lugo. Et hæc de voluntario Interpretativo conditionato.

70. Voluntarium Interpretativum absolutum est, quando ex quibusdam signis & circumstantiis rationabiliter interpretor, alterum habere voluntatem aut consensum, ut à me hoc fiat: v. g. Si Pater spectante, & nullo modo contradicente, aut displicentiæ signum ostendente filio, contrahat sponsalia nomine filij, contractus censetur filio voluntarius interpretativè, cò quòd prudenter